

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronici Ditmari Episcopi Merspurgensis Libri IIX

Thietmarus <Merseburgensis>

Helgestadi[i], 1667

Reineri Reineccii De Ditmari Vita Et Utraque Paternae Et Maternae Stirpis
Familia, Contexta E Chronico Ipsius Expositio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11072

REINERI REINECCII
 DE DITMARI VITA ET
 UTRAQUE PATERNÆ ET MATERNÆ
 STIRPIS FAMILIA, CONTEXTA E CHRO-
 NICO IPSIUS EXPOSITIO.

Misit in Ecclesiasticorum scriptorum catalogo suo DITMARUM Abbas *Tritheimus*. Causam hujus suspicari forte eam possumus, quod lucem *Chronicon Ditmari* nondum vidisset, itaque neque ad ipsum pervenisset. Nostra tempestate vitam ejus inseruit Annalibus Merseburgensibus *Ernestus Brotusius*. Quæ cum in medio sit, nos de ea quicquam adjiciamus, opus non est. Nostram hanc expositionem ex ipso Ditmario, qui de se testis esset locupletissimus, conteximus: Quæ ut aliud operæ precium factum nullum fuerit, ita hoc ingratum esse lectori nequiverit, quod labore non mediocri leveretur: quando quæ diversis in locis & sparsim de se Ditmarius tradidit, nos in unum quasi corpus coagmentaverimus.

Natus est DITMARIUS illustri *Comitum Saxonie* domo. Quo autem hæc nomine fuerit, ipse nimis verecundo, ac potius vehementer reprehendendo silentio, reticet: quasi verò hæc æquè nota posteris futura esset, ut tum esse non ignorabat. Repetam autem historiam utrorumque hic breviter, quos tam paterni quàm materni generis Ditmarius conditores habuit, atque ipse in *Chronico* suo expressit. Proavi ambo (hos enim vocabulo abavi intelligere illum opinor, exigente etiam cum sensum temporum ratione) quorum utri-
 que nos

Ditmar
materni
generis
prosapia.

que nomen esset **LOTHARIUS**, ordines duxerunt sub Imp. Cæs. **HENRICO** *Ancupe* bello Slavico: ac Ditmarus quidem præter generis decus, scientiam eis rei militaris attribuit, & *præsidiumpatriæ* nuncupat. Iidem in eo bello ambo cecidere, idque ad 4. Id. Septembr. Hoc enim tantum Ditmarus annotavit, non addito anno: quàm ejus negligentiam de plerisque narrationibus aliis observare est. Subjicio autem nunc proximè generis materni personas, ut eò commodius deinde Dirmari historiam persequar. Reliquit **LOTHARIUS**, quem proavum Ditmari maternum fecimus, filium **HENRICUM**. Hunc alicubi Ditmarus Imp. Cæs. **OTHONIS M. consanguineum** nominavit: Etsi gradus propinquitatis istius non adjicit. Et cùm ingenio summo esset, cum indetum à cognatione benevolentiam Cæsaris promeruit in credibilem, quam is, quoad in vita esset, conservavit. Quo tempore **HERMANNUS BILLINGUS**, quem ex nobilitate infima ad Saxoniam Ducatum virtus provexerat, ambitiosus, & plane iis honoribus, qui soli Imperatori competebant, se excipi Magdeburgi ab **ADELBERTO** Archiepisc. passus fuit, institutum id novum, atque insolens vehementer improbat. Quare cum vincula illi & carcerem *Hermannus* minitaretur, militum suorum fide ab ea ignominia defenditur. Unde *Hermannus* irritato acerbius, Romam ad Imperatorem, ut de turpis, quarum eum videri fontem volebat, ibi causam diceret, ab illo amandatur. Eò ubi pervenit, & negotium ut se haberet, Imperatori exposuit, facile veniam invenit: multam ab adversariis intentatam in ipsos retorquet: & terque aureo donatus, domum cum honore remittitur. *Othone* rebus humanis exempto, filio & successori ejus **OTHONI II.** contra *Danos* militat: eoque in bello tam manu promptum quam consilio providum se præstat. Occupavit enim opera ejus Cæsar *fossam* quandam hostilem, quæ aditum ad *Daniam* interclu-

interclu-

intercluderet. Quare ab hoc merito in Marchionum ordinem cooptatum crediderim. Hac enim dignitate sub OTHONE III. memoratur. Quo cum inde minus placato uteretur, quod *Everkerum*, hominem dignitatis equestris, sed fastu inepto tumentem, cuius opera *Berwardo*, Episcopo Wireburgensi serviret, comprehensum excœcasset, Episcopi præcipue inflatu relegatur. Sed non multo post & *Cæsari* reconciliatur, & cum Episcopo in gratiam redit. A quo ad sacrum Chilianum evocatus, & habitus tractatusque prolixè, per insidias ab excœcari necessario quodam lethaliter sauciatur, ceditque è vita post triduum. Uxor *Henrico* fuit *Juditha*: è qua nati ei liberi: *Henricus*, *Vdo*, *Sigefridus*, *Hedvigis*, & CUNEGUNDA.

Henricus mittitur ab Othone III. cum fratribus ambobus subsidio *Kise* Slavo, qui à popularibus rebellibus defecerat. Non multo post piratis agrum ipsius incursionibus vexantibus, cum iisdem fratribus eis occurrit: & cum in spem bonam erecti singuli contendere prælio ausi essent, ita à fortuna destituntur, ut *Vdo* in acie ceciderit, *Henricus* & *Sigefridus* in hostium potestatem pervenerint. Ejus cladis fama ubi omnem mox Saxoniam pervasit, etsi præter *Cunegundam*, fratrum horum sororem, diligenter in redimendos illos incubuit BERNHARDUS, Dux Saxonie, tamen cum, quæ à prædonibus deposebatur, pecuniæ summæ non dependeretur integra, *Henricus* ita dimittitur, ut obsidem dare filium *Sigefridum* cogeretur, *Sigefridus* vero frater tertius, plane detineretur. Hac de re dum is vehementer animo angitur, cura amicis aliquot, ut vini tantum subministrarent, quantum ad custodes inebriandos sufficeret, componit: cumque ad hoc illi operam promtam navassent, barbaros ad computationem provocat, & illis ex ebrietate profundo somno consopitis, celerem fugam inicit, elabiturque feliciter, sed ut interim agnato *Sigefrido* & cæteris obsidibus crudele supplicium conciliavit. In hos enim

cum barbari omnem furoris acerbitatem effunderent, immaniter & naribus & auribus & oculorum usu privatos semianimes in portum projiciunt. Moritur *Henricus* iusta senectute, temporibus *Henrici II. Cæs. 6. Non. Octobr.* & Comitatus ipsius beneficio Imperatoris, qui tunc *Goslaria* conventus ageret, cedit *Sigefrido* fratri. Reliquit hanc de se nominis famam, præclarissimam, quod & de republica bene meritus fuerit, neque Ecclesiam neglexerit. Uxor ejus nominatur *EITELA*, & filius inde unicus *Sigefridus*, de quo diximus.

Hedvigis educatur in monasterio *Heslingensi*: ubi cum antistitis duabus defunctis, pater de successione ejus sollicitaret diligenter apud *Et heldagum* Archiepiscopum Bremensem, ab eo rejectus, per *Othonem M. Cæs.* rem conficit, ita, ut *Hedvigis* ætatis anno 12. sacerdos maxima inauguraretur. Fanum quoddam è lapidibus, qui ibi locorum rarissimi sunt, construxit: in quo *Juditha* mater inhumata fuit.

CUNEGUNDA historiam antè nonnihil perstrinximus. Quæ *SIGEFRIDO* Comiti matrimonio sociata, & cum alios liberos, tum *DITMARUM* Episcopum ex eo enixa, moritur post cladem *Bernburgensem 3. Idus Julii*. Neque ulterior familia hujus propago traditur. Quare ad paterni generis prosapiam *Ditmari* redeo.

Paterni generis prosapia.

LOTHARIO, *Ditmari* proavo paterno, nascitur filius ejusdem nominis *Lotharius*. Qui reus conspirationis in *OTHONEM M. Cæs.* factus intercessionem Principum vita donatur: & bonis exutus, relegatur in *Bavariam*. Hæc ipsi calamitas cum non ultra annum durasset, & Cæsaris gratiam & facultates suas recuperat, & possessionibus insuper aliis augetur. A quo tempore tanti sceleris poenitens, expiandi hujus gratia, pro ætatis illius consuetudine monasterium *Waltlibizi* in honorem semper virginis *Mariæ* condit, decimis bonorum suorum huic dicatis. Uxorem habuit *MATHILDAM*,
matro-

mātrōnam cum aliis, sexum muliebrem decentibus, ornatam virtutibus, tum viri amantissimam: Quæ cum vidua bene multis annis vixisset, à *Sigefridi* F. obitu animi ægritudine extinguitur. Eidem soror fuit *Emmilda*, apud quam puer *DITMARUS* vixit. Nati autem ex hoc conjugio *LOTHARIO* liberi sunt, *SIGEFRIDUS*, *Lotharius* & *Eila* filia,

SIGEFRIDUS adhuc juvenis, necdum maritus, proficiscitur cum *UDONE* Marchione in *MISECONEM* Polonum: & prælio cum hoste invito, cum principio stare ab *Vdone* victoria videretur, ab irruente cum copiis, novis *Cedeburo*, *Miseconis* fratre, ita profligatur, ut vix cum comitibus sociis fuga elapsus sit. Conciliatur autem pax rursus *OTHONIS* M. Cæs. edicto. Quo mortuo, *Sigefridus* ab summæ virtutis opinione & fama mirificè *Adelheidi* Augustæ commendatur, & eam huic atque Imperio fidem præstat, ut locum inter præcipuos promeruerit. Eandem ab *Othone III.* Cæs. gratiam inite: & tantum apud hunc fidei invenit, ut cum *Lothario* fratre *Geronem* Comitem, quem ab *Vvaldone* accusatum Cæsar conjici in vincula jusserat, asservandum ceperit. Nec minus interea religiosæ pietatis studium urget: Cui dum aliquando vacat impensus, oraculo de defectione *Slavorum* præmonetur. In hos deinde cum reliquis *Saxonie* Principibus profectus, prælio acri depugnatur, & victoria illustris reportatur. Post ab *THEOPHANIA* Augustæ cum copiis auxiliaribus ad *Miseconem* Polonum mittitur. Tametsi jam inde ab expeditione in *Slavos* valetudine minus firma uteretur: quippe qui ab equo tum deturbatus, afflictusque graviter esset. Cumque exinde iterum religiosis meditationibus operam daret, per quietem vitæ ei finis ad octennium determinatur. Hoc tempus ut collocare quam optime studuit, ita in filios sic consuluit, ut cum alios muneribus aliis destinasset, *Ditmarum* bonis literis operam dare, & vitæ genus religiosum amplecti voluerit.

Etque *Magdeburgum* traducto, atque initiato, aliquanto post, hoc est Idibus Martii fato suo fungitur. **LOTHARIUS** enituit una cum *Sigefrido* fratre, illustri **OTHONIS II.** Cæs. gratia. Quæ subnixus, defuncti vita *Sigefridi* conjugem, etsi ab matre moritura diligentissime sibi commendatam, bonis exiit, eaque sibi soli vendicat. Ab **OTHONE III.** *Kise* Slavo subsidio mittitur: promovetur in ordinem Marchionum, & *Berneburgo*, quod oppidum opere & præsidio Cæsar munerat, Præses imponitur. Id cum absente ipso **ADELBERTI** Archiepiscopi *Magdeburg.* socordia occupatum à Slavis esset, jam inflammato superveniens, & conservari posse desperans, domum discedit. Quo nomine Cæsari graviter accusatus, juramento se purgat. Ab obitu **OTHONIS**, cum **ECCARDO** Marchione Imperium ambiente, res ea ad conventum *Verlensem* rejecta esset, ipse interea legatus ad *Hermannum*, Ducem *Sveviae*, proficiscitur, gratiam ejus, quandoquidem & ille Imperio inhæbat, captans, & legati *Verlam* mittendi ei hortator fit. Moritur *Colonia* temporibus **HENRICI II.** Cæs. s. Cal. Februarii. Uxor ei fuit *Godila*, è qua filium procreavit *Wernerum*.

WERNERUS, *Ditmaro* *Virintarius*, retinet bona patris cum Marchionis dignitate: quæ utraque mater ab Cæsare redemisset talentis 200. ut loquitur *Ditmarus*. Eidem accusatus, quod cum *Eccardo*, *Hermannii*, Marchionis *Mysnensis*, fratre, profectus clam ad *Boleslaum* Polonum, dum insinuare huic se familiariter satagit, Cæsari obrectasset, ad causam diendam evocatur. Quod iudicium cum damnationis metu subterfugeret, bonis spoliatur, & vix multa grandi & salutem & gratiam à Cæsare redimit. Aliquanto post ex insani amoris stimulo **REINHILDAM** *Bichlingiam* virapit: ad quam famam & clientibus & ministris concurrentibus, cum è sociis *Albinus*, genere nobilis, circumventus, ipsum jam re
opus
s II
pera

peracta discedentem, auxilium posceret, mox ilthue advolat: eadem illius magno animo vindicat, ipse tamen graviter vulneratus; & quia interea oclusis portis exitus nullus patebat, equo relicto è muro se demittit. Ibi cum calce soluta lapis illapsus vehementer eum afflixisset, agrè tandem & magna cum difficultate socios consequitur. A quibus apud Casaris villicum curationis gratia depositus, illico ab hoc proditur. Ergo mandato illius per Comites *Vilhelmum*, *Bernhardum*, & *Guncelinum* deferri Mersepurgum iustus, cum ex illis *Vilhelmum* necessarium veterem, familiariter salutasset, reliquos verbis his adoritur: *nunquam se in ipsorum potestatem perventurum fuisse, si vibrare gladium potuisset.* Et quia spes vitæ nulla erat, *Ellershadium* traducitur, apposita custodia, ibique sequenti die moritur. Memorat & alios patris sui filios *Ditmarus* sed nomina non addit.

EILA collocata *Bertholdo* Comiti, edidit **HENRICUM** Marchionem, **HENRICI** II. Cæsi propugnatorum acerrimum. Qui cum eo nomine Ducatum *Bavariæ* Casarem præmium posceret, hoc rem diferente, bellum ei cum *Buccone* fratre temerè facit. Nam datis & acceptis utrinque cladibus magnis post *Swinfurtum* moenibus nudatum permittere se Imperatori cogitur. At quo aliquantisper in custodia habitus, & tandem benignè dimissus, moritur 14. Cal. Octobr. & *Swinfurti* tumulatur.

Cum **SIGEFRIDO** fuit *Cunegunda*: quæ procreati liberi sunt, **DITMARUS**, *Fridericus*, *Henricus*, *Bruno*, *Sigefridus*. Sextum *Sigefridi* filium *Villigisum* *Ditmarus* tantum è patre fratrem consanguineum nominat. *Ditmar* historiam post dabimus. *Fridericus*, cum *Vverno* Comiti, genere propinquo (Nominat enim *Ditmarus* nepotem suum, & *Volmerstadium* oppidum sibi cum illo commune fuisse, ait) familiarissimus

esset, iuvit eadem DEDONIS, Ditterici F. Eidem deinde cum Henrico fratre in raptu Luccardæ, Eccoardi Marchionis F. præsto est. Quicum non in foeliciter cessisset, Henricus ab eo tempore militat HENRICO II. Cæs. contra Milzenos, & interfectum in obsidione Budisina quendam ex equestri nobilitate sua, atque ab hostibus abductum, precio redimit. Jamque in Cæsaris aula perseverans, ubi Vernerius patruelis Reinbildam Bichlingiam rapuit, ad causam illam cognoscendam opera ejus Cæsar utitur.

BRUNO, educatus in nova Corbeia (Saxoniae ad Visurgim id monasterium est) aræ ministerio dicatur.

SIGFRIDUS sumit cucullum ad S. Johannem Magdeburgi. Pro avunculo Sigefrido obses à matre destinatus, ab Abbate Riddago denegatur. Post Abbatis dignitatem consequitur: & morituro Tagmoni Archiepiscopo, audiendæ ejus confessionis ergo adest.

WILLIGISUS, & ipse sacris Magdeburgi initiatus, aræ ministerio destinatur. Cum DITMARIUS frater administratione Wallebecensis monasterii se abdicasset, munus hoc ipse capessit.

DITMARIUS, ad quem nunc expositionis series redit, nascitur temporibus OTHONIS II. Cæs. VII. Cæs. Augusti, Anno Christi DCCCCLXXVI. & fontis sacri unda ab Hillebardo, Episcopo Halberstadenfi, abluitur. Puer Quedlinburgi vixit apud Emmildam materteram, à patre eò traductus, qui ibi literarum rudimenta addiscere cum vellet. Ad quod cum non instrenuè de se præstaret, neque interea ex paralytico morbo matertera convalesceret, Magdeburgum mittitur, & Riddago Abbati ad S. Johannem commendatur. Apud hunc triennium conversatus, in sacerdotii spem in fano Mauritano inducitur. Quæ res ubi demum in nervum erupit, consuetis caeremoniis atque habitu Mandrica inauguratur, præsentè

ac permittente hoc patre, cum esset tunc dies omnium sanctorum. In eo vitæ genere tantum jam religioni & bonarum artium studiis vacans, à matre domum evocatur, ut pro altero avunculo obses daretur. Quo aliquanto post felici fuga elapso, ipse etiam eo periculo liberatur. Instaurarat per id tempus Episcopatum *Mersepurg*. HENRICUS II, Cæsar, ab GISILERO Episcopo, postquam is Magdeburg. Archiepiscopatum adeptus esset, destructum. Et Præsul iterum *Mersepurgo* datus erat *VVigbertus*. Ei defuncto, quod accidit Anno M. VIII. DITMARUS successor datur: cum quidem ea nocte, quæ diem, quo hac de re nuncium accepit, præcessit, hoc ipsi somnium quoddam prælagisset. Refert id ipse ejusmodi: vidit per quietem lecto suo pedum altare Episcopale, & interrogatus oraculo, an Episcopatum *Mersepurgensem* suscipere vellet, velle se, respondit, si Deo ira atq; Cæsari visum esset. Nam ea tempestate adhuc Imperatores jus conferendi Ecclesiasticas dignitates habebant, id quod ipse passim inculcat. Ergo *Augustam* literis *Taymonis* Archiepiscopi accersitus, ea conditione ipsi Episcopatus defertur, si patrimonii huic partem permitteret. Præstitit hoc tempore non imprudenter serviens: Et cum illico ab Cæsare inanguraretur, hoc accidit, quod Cæsar cum boni ominis loco accipere jusset, ut æs campanum ad sacrum insonaret, & chorus sanctum carmen accineret. Ante eam dignitatem in monasterio *Custodis* nomen promeruerat: & alteri monasterio *VVallibiſi*, ab avo *Lothario* condito *Præpositi* munere præfuerat. Quod cum jam Episcopus aliquantisper retinisset, nescio quid inde sibi religionis fingens, concessit ultro *VVilligiso* fratri. Episcopatum autem ita gessit, ut concionibus publicis præflet ipse, & quæ usitata tum sacra essent, obiret studiofissimè. Sed in doctrinis ejus, quæ satis è Chronico patent, sanè multa desideres. Etenim justitiam Cœlestem meritis cujusque propriis ascri-

bit: vult invocari homines sanctos, horumque reliquiis tribuit plurimum, & nusquam non miracula atque animarum apparitiones infarcit: parum cautè disputat de tribus animabus, & beatorum Angelorum falso carere principio asserit: Pontificis Romani auctoritatem ut quam maxime extollit, semper Apostolicum nuncupans: & in OTHONE M. Cæs. reprehendit, quod Benedictum in Germaniam deportarit, ac si hoc ipsi propterea non licuisset, quod Papa in Christo (sic enim loquitur) esset Imperatore superior, ita quidem, ut eum nullus præter Deum judicare possit. Rata vult haberi vota monastica, & soluta taxat acriter. Urget confessionis, quam auricularem vocant, carnificinam: propugnat expiationes quæ pro defunctorum animabus fiunt, & passim spectra harum commemorat, nec ipsas adeo maligni Spiritus apparitiones & prædictiones omittit. Libenter item ecstases & somnia, tam aliena quam sua, refert, vult circumferri ad nescio quarum efficacitatum operationes, crucem sacram, & alicubi ex Divis magis Uciaves aliquos, quàm ad Deum sequestres facit. Quia etiam jam per istud tempus mirificè ordinis sacri opes accreverant, ut quisque vel Episcoporum vel Abbatum collegia sua locupletârit, vel fieri hoc ab aliis curarit, tam curiosè enarrat, ut hoc magis in illis requirere ac prædicare, quàm debitas officii partes, videatur. Atque equidem talem alicubi confessionem suam edit, quæ magis modestiam ipsius, quam veram in servatorem Christum fidem ostendat. Cum interim optima præcepta de moribus tradat, & singulariter de obedientia magistratui præstanda tam piè quam præclare disputet. Verum hæc ex ipsa Chronici lectione planiora sunt, quorum nos hic summa capita percurrere strictim volumus. Nunc ad historiam expositionem redeo. Ubi Cæsaris inauguratio Episcopatum Ditmaro ratum fecit, inungitur deinde ab Tagmone Archiepisc. ipso Cæsare & episcopis quatuor præsentibus

sentibus. Mox ob *Henrici Ducis* bellum in *Bavariam* legatus mittitur: quam legationem enarrans, ea simul refert, quæ ejus temporis ordinis ecclesiastici mores representent. Reversus inde *Mersepurgum*, tandem munus suum, præeunte *Erico* Episcopo, capessit atque inchoat. Bello Polonico, quod *Cæsar* contra *BOLESLAUM Chrobzum* gessit alterum, illum socius affectatur: & *Lwibusia* urbis instaurationem, quæ ab *Henrici Aucupis* temporibus deserta permanerat, adjuvat. Cum eodem ad dedicationem basilicæ *Pabebergenis* proficiscitur: idque ipse tempus refert in annum ætatis *Henrici Cæs.* tricesimum quintum. *Tagmone* Archiepisc. rebus humanis exempto, *Waltherdum* Præpositum suo suffragio successorem designat: & cum *Cæsar* tum electionem permitti sibi vellet, ipse reclamans, non quod ille vellet faciendum, sed acceptum à majoribus jus tuendum, censuit. Fuerat autem magnus ei cum *Tagmone* usus: quare prædicat hunc studio mirifico. Eandem brevi cum *Waltherdo* benevolentiam conjunxit. Quem ad *Cæsarem* inaugurationis gratia profectum comitatur, & voti compotem factum, deinde cum cæteris collegis injungit. Aliquanto post hoc vita defuncto, *Ditmericum* nepotem surrogare ei conatur: Sed non eodem quo antè successu. Nam *Cæsar* potestate illa in se translata, Archiepiscopum *Geronem*, quo antè à sacris fuerat usus, constituit. Jamque *Cæsare* fermè in *Saxonia* subsistente: ut ante sæpe, ita & ab hoc tempore *Ditmarus* eum aliquoties *Mersepurgi* hospitem accipit. Ab eodem post bellum Polonicum tertium cum sociis aliquot Episcopis ad instaurandum *Mysne* suburbium, quod *Miseco*, *Boleslai F.* occupatum vastârat, ablegatur: cui operi cum dies 14. impendisset, ubi inde domum revertit, quatuor oppidorum paroecias ab *Cæsare* impetrat, & pro iis bonis, quæ *Mysnenses* Episcopi ab alienârant, auctore *Cæsare* alia permutatione accipit. Addit non multò post

Mm

alias

alias etiam Cæsar possessiones, & HERMANNUS, Marchio Mynensis, nescio quod in salrum quendam sibi jus vendicaret, cedere eo mandato Cæsarís cogitur. Cæterum ut & ea breviter attingamus, quæ peculiariter ad corporis & animi statum pertinentia, de se Ditmarus prodidit, hoc primum de corpore fatetur, id statura parvum fuisse, & adolescentiæ morbo quodam redditum imbecillius. Faciem & cicatrix in sinistra mala, & nasus in pueritia è lapsu collisus vehementer turpificavit. Quæ fortè causa extitit, ut monasterio à patre intruderetur. In animi vitiis suis recenset iracundiam, invidiam, fastuosum aliorum despectum, credulitatem stultam, negligentiam & ad dicendum infantiam. Verum hæc potius verecundiæ ipsius, quàm quod revera ita res se habeat, ascribenda sunt. Enim vero de ingenio præclaro & diligentia eximia satis historiarum testificantur monumenta ejus. Addo his orationis copiam non indisertam, addo eruditionem, quanta in isto seculo esse potuit. Neque obscure lectionis assiduitatem ejus arguit, quod studiosissime eos refert, qui bibliothecas, vel compararunt vel locupletarunt. Unum istum animi ipsius morbum jure reprehenderis, quod Philosophiæ studia nonnihil averfatus fuerit. Hunc enim cum alibi, tum eo prodere maximè videtur, quod ad exemplum D. Hieronymi *Brunonem*, Archiepisc. Coloniensem, & *Popponem* quendam accusatos propterea ad tribunal divinum, ait. Tametsi hoc fortè seculi potius istius barbarici, quàm *Ditmaro*, cujus ingenium melioribus dignum temporibus fuisset, tribuendum. Nec probandum in illo superstitionum quoddam quasi fascinum: quo dementatus ita fuit, ut sæpe de rebus frivolis & nugacibus sibi religionem fingat. Idem ad eorum objectionem infero, qui in oratione Ditmari minus culta, nec semper Latiniæ linguæ proprietatem tuente, aliquid desiderabunt: Cum quidem hanc.

hanc sibi ille licentiam sumat, ut aut vocabula nova effingat, aut quæ Latina sunt, ad significata planè aliena transferat. Quæ ut ita se habeant, non tamen propterea lectio Chronici Ditmari abjicienda fuerit. Nam ut ne alias nunc utilitates attingam, hoc constat, & domesticam, hoc est, Germanicam & externam sui temporis historiam pertractatam ab eo diligenter. A quo summo merito gratia ei immortalis debetur, eamque quotquot historiarum cupidi sunt, studiosè habebunt. Atque utinam præstatum à successoribus Ditmari in Chronico ipsius pertexendo fuisset, quod tantopere obsecrat. Ita enim de expositionibus plurimis minus laboraremus, & majus patriæ ornamentum accessisset. Sub finem operis, ubi successorem ad modestiam, diligentiam, pietatem, beneficentiam, tolerantiam hortatur, & præceptis ut pauperes, ut divites tractandi sint informat, denique etiam mediocritatem, parsimoniam & lectionis studium commendat, martyrologii Ditmarus sui meminit. Sed hoc ad nos non pervenit, neque interesse de eo amisso videtur, cum religionem suam satis in Chronico depinxerit. Moritur anno Christi M. XVIII. Cal. Decembr. cum sedisset annos decem, menses & dies septem, vixisset XLII. corpus conditum Mersepurgi est in editiore basilicæ parte: quod successor *Bruno* effossum cum antecessorum aliquot ossibus in sacellum Episcoporum transtulit. Monumento versus hi inscripti leguntur:

*Corde, manu, lingua Ditmari gesta loquuntur,
Quid faciant, sapiant, doceant qui vera loquuntur.*